

Raport
zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 22 -23 czerwca 2010
na Wydziale Humanistyczno-Społecznym Akademii Techniczno-Humanistycznej w
Bielsku-Białej dotyczącej oceny jakości kształcenia
na kierunku „pedagogika” na poziomie studiów pierwszego stopnia

Informacje wstępne.

1. Skład Zespołu Oceniającego.

- prof. dr hab. Stefan Mieszalski - przewodniczący zespołu, ekspert PKA, członek PKA I i II kadencji
- prof. dr hab. Mirosław J. Szymański – ekspert PKA
- dr hab. Katarzyna Krasoń – ekspert PKA
- mgr inż. Maciej Markowski – ekspert ds. formalno prawnych PKA
- Jacek Kłopotowski – ekspert PKA, przedstawiciel PSRP

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Zespół zrealizował wszystkie zaplanowane zadania. Władze Uczelni i Wydziału zapewniły dogodne warunki do przeprowadzenia wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów.

Akademia Techniczno-Humanistyczna jest uczelnią publiczną, powstałą w 2000 roku na bazie Filii Politechniki Łódzkiej i wyrosłą z potrzeby uruchomienia studiów technicznych oraz humanistycznych na poziomie akademickim w regionie usytuowanym pomiędzy centrami uniwersyteckimi. W swej misji Uczelnia uwypukla zadanie przygotowywania przyszłej wykwalifikowanej kadry dla instytucji i przedsiębiorstw funkcjonujących w Bielsku-Białej i okolicach. Orientacja na to zadanie ma sprzyjać ścisłej współpracy Uczelni z regionalnymi organami samorządowymi, gospodarczymi czy kulturalnymi.

W swej misji Akademia podkreśla znaczenie prowadzonej współpracy międzynarodowej, zwłaszcza z krajami ościennymi (Republika Czeska oraz Słowacja). Sprzyja temu korzystna lokalizacja Uczelni. Wykorzystując kontakty transgraniczne ATH wzbogaciła swoją działalność i ofertę edukacyjną o elementy międzykulturowe, prowadzi wymianę studencką oraz programy badawcze angażujące ośrodki zagraniczne.

Za swe strategiczne cele ATH przyjmuje kształcenie studentów, prowadzenie badań naukowych, kształcenie pracowników naukowych oraz aktywne uczestniczenie w przemianach cywilizacyjnych.

Uczelnia jest promotorem kultury i sztuki w regionie. Aktywnie włącza się i inicjuje akcje społecznie, mające na celu popularyzację nauki i kultury na Podbeskidziu (przykładem może być organizowany już jedenastokrotnie Beskidzki Festiwal Nauki i Sztuki, którego uczelnia jest inspiratorem).

Oceniając misję Uczelni należy wskazać na jej istotną rolę edukacyjną w bliższym i dalszym środowisku. Otwiera ona młodzieży z Bielska-Białej i okolicznych miejscowości możliwość studiowania w nieodpłatnej formie stacjonarnej. Jest więc istotnym czynnikiem rozszerzania dostępu do szkolnictwa wyższego młodym ludziom, pochodzącym ze środowisk o niższym statusie społeczno-ekonomicznym. Biorąc pod uwagę liczbę studentów pedagogiki można sądzić, że kierunek ten odgrywa ważną rolę w realizacji misji Uczelni.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa.

Organami kolegialnymi uczelni są Senat i rady wydziałów, zaś jednoosobowymi rektor oraz dziekani wydziałów. Analiza dokumentacji dotyczącej wybranych decyzji podejmowanych przez organy uczelni pozwala stwierdzić, iż pozostają one w zgodzie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz aktami wewnętrznymi uczelni. Sprawy podejmowane przez organy kolegialne leżą w zakresie ich kompetencji określonych w szczególności w art. 130 ust. 2, art. 169 ust. 2 Ustawy (w przypadku Senatu) oraz określonych w Statucie Akademii Techniczno - Humanistycznej. Rektor w sposób poprawny wywiązuje się z obowiązku wynikającego z art. 35 ust.1 Ustawy. Dziekan zaś w sposób prawidłowy wywiązuje się z obowiązków określonych m.in. w art. 130 ust. 5 Ustawy.

Przepisy zawarte w *Umowie o warunkach odpłatności za studia w ATH*, dotyczące zmian w odpłatnościach za studia, zawierają klauzule niedozwolone UOKiK. Szczegóły w załączniku nr 2.

Również przepisy *Regulaminu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów ATH* budzą wątpliwości, w szczególności dotyczące podziału dotacji oraz warunków przyznawania stypendiów za wyniki w nauce. Szczegóły w załączniku nr 2.

Do Regulaminu Studiów dołączona została Uchwała Samorządu Studentów z dnia 18.12.2006 r. zatwierdzająca Regulamin pod warunkiem uwzględnienia uwag z MNiSW. Regulamin została zatwierdzony przez MNiSW – decyzja nr DSS-4000/16BS/07.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych.

Kierunek „pedagogika” prowadzony jest przez Wydział Humanistyczno-Społeczny (obok kierunku „filologia polska”), merytorycznie odpowiada zaś za jego koncepcję oraz jej realizację Katedra Pedagogiki, Psychologii i Antropologii. Szeroki zakres deklarowanego w nazwie katedry pola zainteresowań badawczych osłabia związek prowadzonych w niej prac z ocenianym kierunkiem studiów i wyodrębnionymi w jego obszarze specjalnościami. Równocześnie trudno w strukturze katedry doszukać się wyraźnie określonego, wiodącego kierunku badań i kształcenia. Funkcjonuje w niej na przykład Zakład Antropologii Kultury i Filozofii Człowieka, który swą nazwą sugeruje równoczesne zainteresowanie dwiema bardzo rozległymi dziedzinami nauki. Wydaje się, że odpowiedzialna na kształcenie na kierunku „pedagogika” Katedra Pedagogiki, Psychologii i Antropologii była organizowana głównie ze względu na zatrudniane w niej osoby wraz z ich profilem wykształcenia, a nie ze względu na merytoryczne potrzeby związane z kształceniem pedagogów. W tej sytuacji niedostateczna jest reprezentacja w składzie osobowym Katedry osób posiadających dorobek w zakresie

pedagogiki oraz dyplomy w tej dziedzinie. Fakt ten znajduje swoje odzwierciedlenie w składzie minimum kadrowego.

Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

Tabela nr 1. Liczba studentów i doktorantów uczelni i jednostki. Stan na 15.03.2010 r.

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	3993	1192	17	Nie dotyczy
Studia niestacjonarne	2784	650	0	Nie dotyczy
Razem	6777	1842	17	Nie dotyczy

Uczelnia spełnia wymagania określone w art. 163 ust. 2 ustawy.

4. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Wydział Humanistyczno-Społeczny nie posiada uprawnień do nadawania stopni naukowych. Wydział prowadzi kształcenie na kierunkach: filologia, filologia polska oraz pedagogika. Dotychczas ocenie PKA poddano kierunki: filologia polska oraz pedagogika, które otrzymały oceny pozytywne.

5. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Tabela nr 2. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	104	89	193
	II	96	112	208
	III	53	99	152
Razem		89	122	211

Studenci pedagogiki stanowią 3,1% łącznej liczby studentów ATH i 11,4 % liczby studentów Wydziału Humanistyczno-Społecznego.

Wnioski:

- Strategiczne cele Uczelni zostały określone w kategoriach bieżąco realizowanych zadań (kształcenie, prowadzenie badań). W tej wersji niemożliwe jest określenie fazy osiągnięcia celów.

- Uczelnia spełnia istotną misję w regionie, choć udział w niej studiów pedagogicznych wydaje się relatywnie niewielki – niewielka liczba studentów pedagogiki w stosunku do łącznej liczby studentów ATH i liczby studentów Wydziału Humanistyczno-Społecznego.

- Organy Uczelni i Wydziału funkcjonują zgodnie z wewnętrznymi i zewnętrznymi regulacjami prawnymi.

- Wątpliwości budzą wewnętrzne uregulowania dotyczące odpłatności za studia oraz pomocy materialnej dla studentów i doktorantów.

- Struktura organizacyjna i skład osobowy odpowiedzialnej za studia pedagogiczne Katedry Pedagogiki, Psychologii i Antropologii nie odpowiada wymaganiom związanym z prowadzeniem tego kierunku studiów.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja.

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta.

1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia, tj. czy zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne, które uzyskają absolwenci odnoszą się do wiedzy, umiejętności i postaw, w tym umiejętności stosowania w praktyce zdobytej wiedzy, dokonywania ocen i formułowania sądów, komunikowania się z otoczeniem, kontynuacji kształcenia przez całe życie, a także czy przewidziano udział pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz uwzględniono potrzebę dostosowania kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy.

Charakteryzując sylwetkę absolwenta w odniesieniu do kierunku studiów Uczelnia zadowolili się wiernym skopiowaniem „Kwalifikacji absolwenta” ze standardu studiów pierwszego stopnia. Taki zabieg jest ze wszech miar „bezpieczny”, ale zarazem świadczy o braku wypracowania przez Uczelnię własnej, oryginalnej koncepcji kształcenia. W konsekwencji zaprezentowana sylwetka absolwenta w odniesieniu do specjalności również nie ujawnia oryginalnej, spójnej koncepcji kształcenia. W dość znacznej mierze jej opis wypełniają sformułowania ogólnikowe przy niedostatku wskazania konkretnych obszarów wiedzy, dyspozycji i umiejętności, a także postaw, choć doszukać się w nim można kilku konkretniejszych sformułowań. Generalnie należy przyjąć, że charakterystyka sylwetki absolwenta nie jest wyczerpująca ani spójna. W tej sytuacji trudno uznać ją za podstawę projektowania rozwiązań programowych.

Niezależnie od powyższych uwag sylwetka absolwenta specyfikuje pewne kwalifikacje zawodowe, określające dostosowanie uzyskanych kompetencji przez absolwenta do potrzeb rynku pracy.

Zastrzeżenia budzi prowadzenie specjalności *praca socjalna*, która – w myśl obowiązujących przepisów (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 w sprawie standardów kształcenia*, par. 1.1.) nie może funkcjonować jako specjalność, jest bowiem odrębnym kierunkiem studiów. W związku z tym trudno orzec, czy sylwetka absolwenta precyzuje rzeczywiste kompetencje zawodowe, skoro ich uzyskanie związane jest z ukończeniem odrębnego kierunku studiów.

Co do deklarowanych kompetencji absolwenta nasuwa się ponadto uwaga dotycząca zapisu w części B dyplomu. Dość nieprecyzyjny jest opis w punkcie V. 2. „*Wiedza ogólnopedagogiczna, filozoficzna, socjologiczna oraz psychologiczna stanowi podstawę do dalszego kształcenia według wybranej specjalności po pierwszym roku studiów. Specjalność*

edukacja zintegrowana wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne przygotowuje do pracy w przedszkolach i szkołach w nauczaniu początkowym – klasy I-III. Student zgłębia wiedzę dotyczącą wychowania przedszkolnego i zasad edukacji zintegrowanej, a także metodyczną dotyczącą obszarów kształcenia: polonistycznego, matematycznego, przyrodniczego, technicznego, muzycznego, plastycznego i wychowania fizycznego”. W zapisie brak jasnego określenia, w jakim charakterze może być zatrudniony absolwent studiów licencjackich, czy mianowicie może być jedynie nauczycielem nauczania zintegrowanego i nauczycielem przedszkola. Natomiast w opisie praktyk wskazano jedynie, iż były zrealizowane *zgodnie z programem studiów zatwierdzonym przez Radę Wydziału Humanistyczno-Społecznego* - brak określenia placówek, wymiaru godzin i charakteru odbywanej praktyki, co decyduje o kompletności (lub braku) kwalifikacji.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad rekrutacji na studia II stopnia.

Zasady rekrutacji ustala Senat Uczelni. W roku akademickim 2009/2010 obowiązywała w tej sprawie Uchwała Senatu nr 444/05/III/2008 z dnia 9 maja 2008 r. Dotyczyła ona przyjęć na studia I i II stopnia. Postępowanie kwalifikacyjne umożliwiało ubieganie się o przyjęcie absolwentów szkół średnich – zarówno z tzw. „starą”, jak i „nową” maturą. W toku kwalifikacji brano pod uwagę oceny z języka polskiego, traktowanego jako przedmiot podstawowy oraz z nowożytnego języka obcego. W celu dotarcia do jak największej liczby potencjalnych kandydatów Uczelnia zamieszcza informacje o aktualnej ofercie kształcenia na własnych stronach internetowych, a także w czasopismach ogólnopolskich i regionalnych. Ponadto Akademia Techniczno-Humanistyczna bierze aktywny udział w Targach Edukacyjnych organizowanych w Bielsku-Białej, Katowicach, Oświęcimiu i Nowym Sączu. W roku 2009 przyjęto na I rok studiów pedagogicznych pierwszego stopnia 104 osoby na studia stacjonarne oraz 89 osób na studia niestacjonarne.

Oceniając przyjęte przez Uczelnię zasady rekrutacji na kierunek „pedagogika” należy podkreślić, że przyjęte rozwiązanie odpowiada regulacjom prawnym, a zarazem odzwierciedla – poprzez zastosowane kryteria – charakter studiów pedagogicznych.

1.3 Ocena realizacji programu studiów, z punktu widzenia zgodności realizowanego programu studiów z deklarowanymi celami kształcenia, tj. czy przyjęte rozwiązania programowe umożliwiają osiągnięcie każdego z deklarowanych celów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, a także ocena spełnienia wymagań

określonych w standardach, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi w czasie ich realizacji standardami.

Ocenie podlegają również: sekwencja przedmiotów, oferta zajęć do wyboru i stopień internacjonalizacji kształcenia.

Analizą objęto plany studiów specjalności *edukacja zintegrowana wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne*. Pominięto analizę specjalności *praca socjalna*, ponieważ na kierunku „pedagogika” nie powinna być ona prowadzona.

Ocena zgodności rozwiązań programowych z deklarowanymi w sylwetce absolwenta celami jest nieco utrudniona ze względu na ogólnikowość zawartych w niej części sformułowań. Pomimo to można doszukać się linii łączących deklaracje programowe z przyjętymi rozwiązaniami programowymi. Wątpliwości budzi natomiast możliwość wyposażenia studenta w część deklarowanych umiejętności i dyspozycji praktycznych przy założonej liczbie godzin wykładowych w stosunku do godzin prowadzonych w formach aktywizujących.

Plan studiów pierwszego stopnia prowadzonych w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym pod względem łącznej liczby godzin odpowiada uregulowaniom zawartym w standardzie. Poważne zastrzeżenia budzi natomiast pod względem wymaganych przez standard limitów godzinowych przypisanych poszczególnym grupom treści plan studiów niestacjonarnych. Treści podstawowe powinny obejmować 330 godzin, tymczasem zaplanowano na nie 220. Grupa treści kierunkowych powinna obejmować 210 godzin, a zaplanowano 140. Zaniżono wymiary godzinowe na poszczególne przedmioty z grupy treści podstawowych: treści filozoficzne obejmują 50 godzin zamiast 75, treści psychologiczne obejmują 60 godzin zamiast 90, treści socjologiczne obejmują 60 godzin zamiast 75. O 25 godzin zaniżono wymiar godzin wymaganych przez standard dla przedmiotu *Pojęcia i systemy pedagogiczne*.

Poważne zastrzeżenia budzi też proporcja liczby godzin prowadzonych w formie wykładów do liczby godzin prowadzonych w formach aktywizujących studentów, jak ćwiczenia, seminaria, lektoraty. Treści filozoficzne, psychologiczne i socjologiczne realizowane są wyłącznie w formie wykładów. Takie rozwiązanie rażąco odbiega od powszechnie uznawanych zasad efektywnego kształcenia.

Chociaż analiza proporcji liczby godzin wykładowych do ćwiczeniowych w grupie treści specjalnościowych wykazuje niewielką nadwyżkę tych drugich (wykłady – 290, ćwiczenia – 330), to ze względu na charakter specjalności: *edukacja zintegrowana wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne* różnica ta powinna być większa. Wątpliwości

budzi też prowadzenie wyłącznie w formie wykładów następujących przedmiotów: *teoretyczne i metodyczne podstawy kształcenia zintegrowanego, podstawy edukacji muzycznej z metodyką oraz podstawy edukacji plastycznej metodyką.*

Z planu studiów wynika ponadto, iż studenci stacjonarni realizują zalecane 120 godzin dydaktycznych lektoratu języka obcego, studenci niestacjonarni zaś jedynie 80 godzin. Należy stwierdzić, iż w tym przypadku nie powinno się różnicować form studiów według zasady realizacji pomniejszonej liczby godzin. Tym samym studenci niestacjonarni powinni mieć szansę uzyskania takich samych kompetencji w zakresie języka obcego jak studenci stacjonarni.

Rozkład poszczególnych przedmiotów w kolejnych semestrach nie budzi zasadniczych wątpliwości. Zauważalna jest zasada przechodzenia od treści podstawowych przez kierunkowe do specjalnościowych.

Plan studiów obejmuje dość rozległą i zróżnicowaną pulę przedmiotów do wyboru.

1.4 Ocena systemu ECTS.

Ocena systemu ECTS nie ujawnia zasadniczych zastrzeżeń. Wyżej punktowano przedmioty ujęte w standardzie oraz fundamentalne przedmioty związane ze specjalnością, zwłaszcza te dotyczące jej teoretycznych podstaw. Konfrontacja liczby przyznanych punktów z formą zaliczenia danego przedmiotu wskazuje, że uwzględniono również pracę studenta związaną z programowymi wymaganiami.

1.5. Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej.

Studenci studiów niestacjonarnych nie są zadowoleni z godzin funkcjonowania dziekanatu. W dni, w które odbywają się zjazdy dziekanat jest zamknięty. Częściowe działania, szczególnie związane z przekazywaniem bieżących informacji przejmują katedry, które jednak nie pełnią funkcji związanych z tokiem studiów oraz obsługą administracyjną. Studenci niestacjonarni postulują otwarcie dziekanatu również w dni zjazdowe

Również funkcjonowanie dziekanatu w ciągu tygodnia nie spełnia oczekiwań studentów, dziekanat jest czynny za krótko. Studenci chcieliby wydłużenia godzin otwarcia dziekanatu, w szczególności w piątek. Otwarcie do godziny 16.00 nie uwzględnia potrzeb osób pracujących.

Funkcjonowanie dziekanatu na studiach stacjonarnych jest dobrze oceniane. Dziekanat udziela niezbędnych informacji, a studenci nie mają problemów z kontaktem i z obsługą dziekanatu.

Bardzo dobrze oceniany jest kontakt z dziekanem, który jest często dostępny dla studentów i chętnie ich przyjmuje (również w czasie zjazdów studiów niestacjonarnych).

Wykładowcy są dostępni na dyżurach w zadowalającym wymiarze czasu. Zazwyczaj również podają do siebie kontakt drogą poczty elektronicznej, na który regularnie odpowiadają.

Studenci postulują umożliwienie korzystania z biblioteki w weekendy zjazdowe. Studenci niestacjonarni nie mają do niej dostępu w niedziele, a w soboty funkcjonuje tylko do południa. Jest to stanowczo niewystarczająca ilość czasu, by zaspokoić potrzeby studentów.

Studenci zwracają uwagę na niedostosowanie harmonogramu zajęć do ich możliwości. Harmonogramy zajęć zawierają nawet kilkugodzinne przerwy między zajęciami, co uniemożliwia studentom optymalne wykorzystanie czasu. Również nierównomierne rozłożenie egzaminów w sesji letniej i zimowej w ciągu jednego roku akademickiego może niepotrzebnie obciążać studentów.

Poziom egzaminów dostosowany jest do możliwości studentów oraz adekwatny do przekazanej przez prowadzącego wiedzy. Sposób zaliczenia i forma egzaminu są ustalane na pierwszych zajęciach i są przestrzegane przez prowadzących.

Zastrzeżenia budzi ograniczenie wyboru promotorów do jednej z dwóch osób. Ogranicza to możliwość rozwoju zainteresowań naukowych uczestników studiów.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia.

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów.

Z dokumentacji wynika, że istotną rolę w zakresie weryfikacji osiągnięć studentów w wizytowanej jednostce spełnia dokument – *Zarządzenie Dziekana z dnia 24 listopada 2009* - precyzujący wytyczne wprowadzania i monitorowania zasad Systemu Punktów Zaliczeniowych ECTS. Przyjęto również, że za weryfikację osiągnięć studentów w ramach poszczególnych przedmiotów odpowiadają ich koordynatorzy.

Przedmioty zaliczane są na podstawie pozytywnych ocen uzyskiwanych na bieżąco z prac zaliczeniowych czy aktywnego uczestnictwa w zajęciach, a także zdanych egzaminów końcowych. Zgodnie z *Raportem samooceny* sugeruje się, iż postępy monitorowane są zgodnie z *Regulaminem studiów* (zatwierdzonym decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa

Wyższego z dnia 24 stycznia 2007 roku), który zawiera prawa i obowiązki studenta (cały jego zapis dostępny jest na stronie internetowej uczelni). Zasady oceniania zamieszczono w §16 *Regulaminu*. Jasno także rozróżniono, iż zaliczenie nie może stawiać wymagań równych egzaminowi z danego przedmiotu. Obiektywizacji oceny służy regulacja zawarta w przywołanym dokumencie, stanowiąca, iż na wniosek studenta, stwierdzającego brak obiektywnej oceny jego wiedzy, sprawdzian zaliczeniowy może mieć charakter komisyjny. Oceny końcowe z poszczególnych przedmiotów ustalają i wpisują nauczyciele akademicki prowadzący wykłady z tych przedmiotów (koordynatorzy). W przypadku braku wykładu z danego przedmiotu ocenę końcową ustala nauczyciel akademicki prowadzący ten przedmiot.

Uczelnia nie posiada jednak jednolitego systemu gromadzenia prac egzaminacyjnych, co pozostaje w kompetencji koordynatora przedmiotu.

Analiza protokołów egzaminacyjnych i zaliczeniowych ujawnia wykorzystywanie przez część wykładowców pełnej skali ocen (*pojęcia i systemy pedagogiczne, pedagogika społeczna*). Spora część analizowanych protokołów obejmuje oceny od 3,0 do 5 bez ocen niedostatecznych. Stwierdzono również protokoły obejmujące wyłącznie oceny dobre i bardzo dobre. Generalnie zauważalna jest tendencja do sięgania po wyższe oceny, a stwierdzone różnice świadczą o niedostatecznej koordynacji w zakresie określania standardów wymagań w ramach poszczególnych przedmiotów.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu.

Skala odsiewu studentów wynosi niespełna 10% na I roku studiów stacjonarnych i około 20% na tym samym roku studiów niestacjonarnych. Sygnalizowane w *Raporcie samooceny* przyczyny rezygnacji studentów z nauki: najczęstszą jest brak kompetencji umożliwiających zaliczenie wszystkich przewidzianych programem przedmiotów, kolejną zaś względy finansowe – stąd większa skala problemu na studiach płatnych. Kolejne dwa lata studiów charakteryzują się incydentalnym odsiewem, co może wskazywać także na dobrze funkcjonujący system wsparcia stypendialnego studentów.

2.3. Ocena zasad dyplomowania, w tym wewnętrznych uregulowań prawnych w tym zakresie, dotyczących m.in. zasad ustalania i wyboru tematów prac, wyboru opiekunów i recenzentów, przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz działań zapobiegającym patologiom, a także losowo wybranych prac dyplomowych.

Zasady dyplomowania zostały sprecyzowane w *Statucie uczelni, Regulaminie studiów* oraz dodatkowo w *Zarządzeniu Dziekana nr 1/2009/2010 z dnia 20 listopada 2009 r.*, w którym nadmienia się, iż temat jest ustalany bezpośrednio z promotorem i winien być zgodny z realizowaną specjalnością. Na podstawie analizy książki dyplomów nie stwierdzono prac, które ze względu na tematykę rażąco odbiegałyby od kierunku „pedagogika”.

Z przedstawionych dokumentów wynika, że promotorem pracy dyplomowej może być samodzielny pracownik naukowo-dydaktyczny lub doktor. Nie sprecyzowano uregulowań dotyczących powierzania doktorom opieki nad pracami dyplomowymi – brak w tej sprawie decyzji Rady Wydziału. Brak także dokumentów dotyczących zatwierdzania przez Radę tematów prac. We wspomnianym zarządzeniu odnaleźć można jedynie określenie, iż student składa oświadczenie wyboru tematu pracy dyplomowej w katedrze nie później niż do końca drugiego miesiąca semestru poprzedzającego semestr dyplomowy (pkt 5 – *Wymagania ogólne*). Taki termin sugeruje, iż tematy prac dyplomowych nie są kolegialnie dyskutowane i zatwierdzane. W analizowanych losowo pracach przeważali promotorzy będący doktorami, a liczebność promowanych prac sięgała w ich przypadku nawet 34-37 w ciągu roku. Taka praktyka nie wróży dobrze dla jakości prac. Równocześnie takie obciążenia ograniczają adiunktom możliwości awansu naukowego.

Przywołany dokument wyraźnie natomiast określa, co powinna zawierać struktura pracy licencjackiej, jaka jest preferowana liczba stron (50-70), jaką winna mieć szatę graficzną (ustalono wzór strony tytułowej, wielkość czcionek – załącznik 1 *Zarządzenia*). Z dbałością przedstawiono także wzór *Oceny pracy dyplomowej* oraz kalendarz organizacji egzaminów dyplomowych. Analizowane prace zostały wykonane zgodnie z tymi założeniami.

Dyskusyjna wydaje się regulacja dotycząca wymaganej liczby stron pracy dyplomowej. Takie rozwiązanie nie promując jakości pracy nakazuje studentowi wypełnienie stron tekstem bez troski o to, czy służą one wykonaniu postawionych zadań. Sprzyja ponadto bezrefleksyjnemu powielaniu literatury – jeśli nie nagannym etycznie i prawnie zapożyczeniom.

Egzamin dyplomowy przeprowadzony jest po złożeniu i przyjęciu przez promotora pracy. Odbywa się przed powołaną przez dziekana komisją; w jej składzie są: przewodniczący, promotor, recenzent i członek komisji. Recenzentem pracy licencjackiej może być również pracownik niesamodzielny. Wskutek braku regulacji może oznaczać, iż cały skład komisji mogą stanowić pracownicy niesamodzielnymi. Nie wydaje się to właściwe, przynajmniej jeden członek komisji powinien być pracownikiem samodzielnym, co winno być zapisane w stosownym zarządzeniu.

Obliczanie wyniku studiów dokonywane jest zgodnie z regułami systemu ECTS i przebiega następująco: średnią ocen z przebiegu studiów O_I oblicza się dla studentów, którzy w trakcie całych studiów byli objęci systemem punktowym, wyznacza się jako średnią ważoną zaokrągloną do dwóch miejsc po przecinku, określoną wzorem (przy uwzględnieniu wszystkich ocen końcowych wpisanych do indeksu):

$$O_I = \frac{\sum (O_{pki} \times p_i)}{\sum p_i}$$

O_{pki} - ocena końcowa z przedmiotu

p_i - punkty przypisane poszczególnym przedmiotom

Natomiast ostateczny wynik ukończenia studiów W_{ED} oblicza się według wzoru:

$$W_{ED} = (0,25 \times O_{PD}) + (0,25 \times O_{ED}) + (0,5 \times O_I)$$

O_{PD} – ocena pracy dyplomowej

O_{ED} – ocena egzaminu dyplomowego

O_I – średnia ocena z przebiegu studiów

W dyplomie ukończenia studiów wyższych podaje się wynik ukończenia studiów W_{ED} wyrównany do oceny ostatecznej zgodnie z zasadą zamieszczoną w tabeli

Wynik ukończenia studiów W_{ED}	Ocena ostateczna
do 3,24	Dostateczny (3,0)
3,25 – 3,69	Dostateczny plus (3,5)
3,70 – 4,24	Dobry (4,0)
4,25– 4,50	Dobry plus (4,5)
powyżej 4,50	Bardzo dobry (5,0)

Zasady oceniania są zgodne z regułami akademickimi i stanowią o czytelnym i sprawiedliwym waloryzowaniu ogólnych osiągnięć absolwenta.

Procedura określania oceny egzaminu dyplomowego przewiduje również wyróżnianie najlepszych absolwentów. Dyplom z wyróżnieniem otrzymuje student, jeśli: ukończył studia w terminie przewidzianym planem studiów, uzyskał wynik ukończenia studiów nie niższy niż 4,75 a także uzyskał z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego średnią ocen bardzo dobrą oraz – co wydaje się trudne do jednoznacznego zakwalifikowania - charakteryzuje się nienaganną postawą moralną.

Ocena ogólna wybranych losowo prac dyplomowych.

Analiza prac dyplomowych stwarza podstawy do następujących spostrzeżeń: a) dość często nieprzemyślany dobór tematów prac dyplomowych; część z nich drastycznie przerasta przygotowanie i możliwości studentów; b) dość częste podawanie przez studentów nazbyt ogólnych informacji z literatury zarówno w części teoretycznej, jak i metodologicznej;

towarzyszy temu słaba koncentracja na temacie pracy i związanych z nim zadaniach poznawczych; c) kardynalne błędy metodologiczne oraz nieporadność i uchybienia w określaniu i prezentacji założeń metodologicznych; d) nadużywanie analiz ilościowych przy analizie danych uzyskanych na małych próbach; e) często występujący bardzo uproszczony sposób omawiania wyników badań bez wyraźnego odniesienia do problemów badawczych – w konsekwencji pod względem poznawczym prace są niekonsekwentne; f) powierzchowne recenzje prac pomijające ich niedostatki – w konsekwencji skutkuje to zawyżaniem ocen. W tej sytuacji władze Wydziału i Katedry powinny poddać poważnej analizie sposób przygotowania prac dyplomowych i sformułować wnioski zmierzające do poprawy ich jakości. Należy równocześnie zauważyć, że w toku analizy stwierdzono sporadyczne prace dobrze opracowane – bez uchybień.

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia, w tym ich zgodności ze standardami kształcenia i realizowanym programem.

Założone w charakterystyce sylwetki absolwenta efekty kształcenia w odniesieniu do kierunku studiów powielają ustalenia standardu, a zarazem poza niego nie wykraczają. Równocześnie w charakterystyce absolwenta w odniesieniu do specjalności znalazło się sporo ogólników. Stąd trudno ocenić stopień zgodności założonych efektów z rozwiązaniami programowymi, chociaż pewne elementy programu można potraktować jako bezpośrednie odwołania do niektórych zapisów w charakterystyce sylwetki absolwenta; np. korzystanie z technologii informacyjnych, planowanie procesu edukacyjnego.

Należy też zauważyć, że Uczelnia definiując efekty kształcenia skoncentrowała się raczej na ogólnikowo zarysowanych umiejętnościach pedagogicznych pomijając opis nastawień, postaw czy cech kierunkowych przyszłych nauczycieli w zakresie edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej.

Dodatkowe uwagi nasuwa analiza sylabusów. Zawarte w nich założone efekty kształcenia są opisywane w kategoriach zadań nauczycieli akademickich a nie w kategoriach oczekiwanych cech, nabywanych przez studentów. Takie rozwiązanie między innymi znacznie ogranicza możliwości rzetelnej weryfikacji ich osiągnięć.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego.

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru ze zwróceniem szczególnej uwagi na metody i techniki kształcenia na odległość oraz technologie informatyczne, zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność prowadzonych zajęć dydaktycznych, a także potrzeby osób niepełnosprawnych.

Oceniając stosowane metody dydaktyczne i rozwiązania organizacyjne należy wziąć pod uwagę plan studiów. Jak wykazała jego analiza, dominują w nim zajęcia prowadzone w formie wykładów przy niedostatków form aktywizujących studentów. Ogranicza to możliwości stosowania rozwiązań innowacyjnych, angażujących ich w realny proces dydaktyczny.

Wizytacja wykazała, że w toku pracy dydaktycznej prowadzący zajęcia wykorzystują środki techniczne – rzutniki i projektory. Samodzielna praca studentów jest o tyle utrudniona, że zasoby biblioteczne z zakresu pedagogiki w uczelnianej bibliotece nie są wystarczające. Studenci muszą korzystać z innych bibliotek w Bielsku-Białej, a także bibliotek znajdujących się w Katowicach i Krakowie. Część potrzebnych materiałów dostarczają pracownicy prowadzący zajęcia. Do niektórych zajęć przygotowują oni również strony internetowe zawierające materiały dydaktyczne. W niektórych przypadkach realizowana jest indywidualna organizacja studiów, z której korzystają studenci mający problemy zdrowotne lub rodzinne, studiujący dwa kierunki lub – na studiach niestacjonarnych – pracujący za granicą. Uchwałą Senatu ATH z 16 maja 2006 roku ustalono liczebność studenckich grup ćwiczeniowych i konwersatoriów na 30 osób, grup laboratoryjnych – 20 osób i grup językowych – 20 osób. Są to duże liczebności, co z pewnością może utrudniać prowadzenie efektywnych zajęć dydaktycznych.

Informacje o planach zajęć są zamieszczane na stronach internetowych Uczelni. Studenci otrzymują także adresy internetowe osób prowadzących zajęcia i jeśli mają takie potrzeby, mogą prowadzić z nimi korespondencję e-mailową.

3.2 Ocena dostępności i jakości sylabusów.

Sylabusy są dostępne w bibliotece i katedrach. Nie są natomiast dostępne w wersjach elektronicznych w sieci. Konstrukcja sylabusów nie budzi zasadniczych zastrzeżeń. Obejmują one podstawowe składniki projektowania dydaktycznego, jak zamierzone efekty, hasła programowe oraz wykazy lektur wraz z wymaganiami zaliczenia. Zastrzeżenia budzi opis zamierzonych efektów w kategoriach zadań nauczycieli, a nie zamierzonych właściwości studentów. Pod względem szczegółowości projektowania dydaktycznego sylabusy wykazując pewne zróżnicowanie nie budzą zastrzeżeń, aczkolwiek dość istotną ich wadą jest brak opisu zamierzonych efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych haseł programowych lub bloków tematycznych.

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk.

System organizacji praktyk studenckich uwzględnia postanowienia zawarte w Rozporządzeniu MENiS z dnia 7 września 2004 roku w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. Bardziej szczegółowe postanowienia są zawarte w zarządzeniu nr 168/2005/2006 Rektora Akademii Techniczno-Humanistycznej z 11 lipca 2006 roku. Szczegółowe regulacje dotyczące praktyk studentów pedagogiki znajdują się w *Regulaminie praktyk*, który został zatwierdzony przez Radę Wydziału Humanistyczno-Społecznego.

Opiekunami praktyk z ramienia uczelni są przedstawiciele poszczególnych specjalności, którzy otrzymują powołanie do pełnienia tej funkcji na 3 lata. Do obowiązków opiekuna praktyk – w myśl zarządzenia Rektora z 11 lipca 2006 roku - należy:

- organizowanie szkolenia studentów z zakresu BHP w związku z odbywaniem praktyk;
- sprawowanie nadzoru nad organizacją i przebiegiem praktyk;
- dokonanie zaliczeń studenckich (zaliczenie zwykłe) praktyk zawodowych na podstawie zaświadczeń z zakładów stanowiących miejsca odbywania praktyk;
- sporządzenie sprawozdania z realizacji praktyk w danym roku akademickim;
- dokonanie rozliczeń kosztów praktyk studentów danej specjalności.

Uczelnia zawiera umowy z placówkami i osobami opiekującymi się studentami w czasie praktyk. Osoby te otrzymują wynagrodzenie, którego wysokość jest ustalona w oddzielnym rozporządzeniu Rektora ATH. Wysokość ta jest raczej symboliczna (2 zł za 1 godz. praktyki studenta). Mimo to z informacji uzyskanej od opiekunów praktyk pedagogicznych w Uczelni wynika, że nie ma trudności ze znalezieniem miejsc odbywania praktyk i ustaleniem opiekunów praktyk z ramienia zakładu pracy.

Harmonogram praktyk jest zróżnicowany w zależności od specjalności. Na przykład studenci resocjalizacji mają praktyki śródroczne w III, IV i V semestrze (łącznie 105 godz.), a praktyki ciągłe po II semestrze (80 godz. na studiach stacjonarnych i 90 godz. na studiach nie-stacjonarnych). Studenci specjalności edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne również odbywają praktyki śródroczne w III, IV i V semestrze, ale ich wymiar czasowy jest nieco większy, gdyż wynosi łącznie 120 godzin (po 40 godz. w każdym semestrze – 20 godz., w szkole i 20 godz. w przedszkolu).

Studenci prowadzą dzienniki praktyk, a na praktykach ciągłych przygotowują również konspekty prowadzonych zajęć. Na ich podstawie, a także po zapoznaniu się z opinią zakładowego opiekuna praktyk opiekun praktyk wyznaczony na określonej specjalności dokonuje ich zaliczenia poprzez wpis w indeksie. Student może ubiegać się o zaliczenie praktyki na

podstawie udokumentowanego stażu zawodowego pod warunkiem, że wykonywana praca jest zgodna ze studiowaną specjalnością.

Ocena ogólna praktyk prowadzonych w Akademii Humanistyczno-Technicznej na kierunku pedagogika jest pozytywna. Studenci postulują jednak zwiększenie liczby praktyk. Można także oczekiwać zwiększenia kontroli nad jakością praktyk zarówno w aspekcie oferty zajęć oferowanych studentom przez zakłady pracy, jak i aktywności poszczególnych studentów odbywających praktyki.

3.4 Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy oraz obsada i koncentracja zajęć, sesje egzaminacyjne, analiza obciążeń studentów).

Baza lokalowa Uczelni przy aktualnej liczbie studentów pedagogiki pozwala na racjonalną organizację zajęć. Zajęcia dydaktyczne na kierunku „pedagogika” obejmują typowe dla kształcenia w szkole wyższej formy: wykłady, ćwiczenia, laboratoria, seminaria i inne rodzaje zajęć. Podobnie jak w wielu innych uczelniach zbyt duży udział w całości prowadzonych zajęć mają wykłady. Na przykład na studiach stacjonarnych na specjalności edukacja zintegrowana i wychowanie przedszkolne wykłady stanowią 51,7% ogólnej liczby zajęć, a na studiach niestacjonarnych w ramach tej samej specjalności udział wykładów jest jeszcze większy (53,7%).

Rozkład zajęć zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych budzi zastrzeżenia ze względu na nierównomierność obciążeń studentów w poszczególnych dniach tygodnia. W roku akademickim 2009/2010 na stacjonarnych studiach pierwszego stopnia z zakresu zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej z wychowaniem przedszkolnym w semestrze szóstym niektórzy studenci w poniedziałek mieli seminarium dyplomowe zaplanowane na godz. 8¹⁵, potem mieli ćwiczenia z edukacji muzycznej z metodyką, wykład z biomedycznych podstaw rozwoju i wychowania, konwersatorium z podstaw edukacji ogólnotechnicznej z metodyką i ćwiczenia z tegoż przedmiotu i kończyli zajęcia o godz. 20. Z kolei wtorki i czwartki mieli wolne od zajęć.

Na studiach stacjonarnych studenci pedagogiki w drugim semestrze odbywali większość zajęć w środy (od 8¹⁵ do 18⁰⁰), i piątki (od 8¹⁵ do 19⁰⁰). Wtorek był całkowicie wolny od zajęć. Zwłaszcza we środę niektórzy studenci mieli niełatwy dzień, zaczynając od WF, po czym mieli wysłuchać wykładu z psychologii ogólnej, uczestniczyć w lektoracie języka obcego, wysłuchać wykładu z edukacji regionalnej oraz wziąć udział w ćwiczeniach z teoretycznych podstaw kształcenia.

Podobnie wyglądała sytuacja studentów pedagogiki w semestrze czwartym. Oni również mieli najbardziej skumulowane zajęcia w poniedziałek (od 8¹⁵ do 19⁰⁰) i wtorek (od 10¹⁵ do 21⁰⁰), podczas gdy na czwartek nie zaplanowano żadnych zajęć. Jeśli dodać do tego informację, że studenci ci całą środę mieli przeznaczoną na praktyki śródroczne, ich pobyt w uczelni ograniczał się do trzech dni w tygodniu.

Na studiach niestacjonarnych organizowano za małą liczbę zjazdów w stosunku do planowego na rok akademicki wymiaru godzin. W roku akademickim 2009/2010 na kierunku „pedagogika” zaplanowano 10 zjazdów w cyklu: piątek - niedziela. Jednakże w semestrze drugim ograniczono spotkania ze studentami tylko do soboty i niedzieli, co spowodowało nadmierne obciążenia studentów. W soboty mieli oni zajęcia od 8¹⁵ do 21⁰⁰, wysłuchując najpierw 5 trudnych wykładów (pojęcia i systemy pedagogiczne, teoretyczne podstawy wychowania, antropologia filozoficzna, psychologia ogólna, biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania), po czym dopiero przystępowali do ćwiczeń – w zależności od grupy: teoretyczne podstawy wychowania, teoretyczne podstawy kształcenia, biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania. Między zajęciami z poszczególnych przedmiotów przewidziano przerwy 15-minutowe, nie zaplanowano natomiast przerwy obiadowej.

Podobnie wyglądała sytuacja w niedzielę. Niektórzy studenci mieli zajęcia od 8¹⁵ do 20⁰⁰, w tym wykłady z teoretycznych podstaw kształcenia, edukacji regionalnej, lektorat języka obcego, ćwiczenia z teoretycznych podstaw kształcenia i biomedycznych podstaw rozwoju i wychowania.

Lepiej był ułożony harmonogram zajęć niestacjonarnych studentów pedagogiki w semestrze szóstym. Dzięki temu, że zaplanowano zajęcia również na piątek, studenci wczesnoszkolnej edukacji zintegrowanej z wychowaniem przedszkolnym w soboty kończyli zajęcia o godz. 16⁰⁰ lub 17⁰⁰, a w niedzielę - o godz. 15⁰⁰.

Sesje egzaminacyjne zaplanowano prawidłowo. Należy jednak oczekiwać zdecydowanej poprawy w układaniu harmonogramów zajęć studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, aby nie następowały przeciążenia studentów w niektórych dniach, a także by mieli niezbędną przerwę na zjedzenie obiadu. Obecny stan rzeczy narusza normy BHP i wpływa niekorzystnie na efektywność kształcenia.

3.5 Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Ogólnie hospitowane zajęcia zasługują na pozytywną ocenę. Uwagę zwraca rzetelne przygotowanie metodyczne zajęć, zwłaszcza prowadzonych w formie ćwiczeń i warsztatów.

Na uwagę zasługuje też fakt, że część zajęć była przygotowywana przez studentów wspólnie z nauczycielami akademickimi. Podkreślić należy umiejętne łączenie aktywizujących rozwiązań dydaktycznych z teoretycznie zaawansowanymi analizami poznawanych przedmiotów.

Pewną wątpliwość budzi stwierdzony przypadek odczytywania na wykładzie tekstów prezentowanych na ekranie.

Wnioski:

- **Uczelnia nie wypracowała własnej, oryginalnej wizji absolwenta poprzestając na skopiowaniu zapisów zawartych w standardzie i nie wykraczając poza nie. Opis sylwetki absolwenta w odniesieniu do specjalności jest ogólnikowy.**
- **Zasady rekrutacji nie budzą zastrzeżeń.**
- **Plan studiów niestacjonarnych nie spełnia wymagań opisanych w standardzie.**
- **Treści opisane w standardzie są realizowane głównie w formie wykładów. Takie rozwiązanie nie sprzyja aktywnemu uczestnictwu studentów w procesie kształcenia.**
- **Uczelnia wypracowała system weryfikacji osiągnięć studentów, choć wątpliwości budzi jego stosowanie w praktyce.**
- **Prace dyplomowe budzą poważne zastrzeżenia dotyczące ich koncepcji, warstwy merytorycznej i metodologicznej.**
- **Założone efekty kształcenia zdefiniowano w kategoriach zadań nauczycieli akademickich, a nie zamierzonych cech studentów dotyczących wiedzy, umiejętności i dyspozycji kierunkowych.**
- **Organizacja i kontrola praktyk nie budzi zastrzeżeń.**
- **Wątpliwości budzi organizacja kształcenia – kumulacja zajęć w niektórych dniach tygodnia.**
- **Pozytywna ocena hospitowanych zajęć.**

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia odnosząca się do:

- 1) struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz stosowanej polityki i procedur w zakresie zapewnienia jakości,

Z *Raportu samooceny* wynika, że procedury zapewniające jakość kształcenia są jednolite w całej Akademii. Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia regulowany jest *Uchwałą Senatu nr 410/11/2007 z dnia 18 grudnia 2007*, zatwierdzającą cele systemu, jego składniki, standardy akademickie, system i proces kształcenia, warunki prowadzenia zajęć, ocenę kadry dydaktycznej, sprawy studentów i absolwentów oraz zarządzanie jakością kształcenia. Rektor powołuje Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia, której przewodniczącym staje się Pełnomocnik Rektora, koordynujący zapewnianie jakości, analizę stanu zatrudnienia kadry, nadzorujący ankietyzację studentów, hospitacje oraz ankietyzację pracodawców (nie udostępniono jednak tych ankiet zespołowi w trakcie wizytacji). Wydziałowym koordynatorem jest Pełnomocnik Dziekana ds. Akredytacji i Jakości Kształcenia wyłoniony spośród nauczycieli akademickich;

- 2) przeglądów planów i programów nauczania;

Z przyjętych uregulowań wynika, że okresowych przeglądów planów i programów nauczania oraz efektów ich realizacji dokonują Pełnomocnicy Rektora i Dziekana wraz z Kierownikami Studiów poszczególnych kierunków, z Kierownikiem Akademickiego Centrum Informatyki, Kierownikiem Biura Karier i Przedstawicielem Samorządu Studenckiego. Dodatkowo stałego monitoringu form i programów studiów dokonują osoby odpowiedzialne za poszczególne przedmioty (koordynatorzy) podczas zebrań Katedr prowadzących określony kierunek.

- 3) oceniania studentów;

System oceniania studentów wiąże się bezpośrednio z przyjętymi uregulowaniami dotyczącymi weryfikacji ich osiągnięć. Analiza protokołów zaliczeniowych nie wykazała rażących nieprawidłowości, choć dała podstawy do stwierdzenia, że na Wydziale nie osiągnięto dostatecznego poziomu koordynacji wymagań stosowanych przy nauczaniu poszczególnych przedmiotów.

- 4) zapewnienia jakości kadry dydaktycznej;

Zapewnieniu jakości kadry dydaktycznej mają służyć:

- okresowe oceny pracowników regulowane są *Zarządzeniem nr 302. Rektora z dnia 30.10.2009 r.* Zespół oceniający dokonał szczegółowej analizy ewaluacji pracowników – odbywającej się co trzy/cztery lata (przedostatnia, z której pochodzą przywołane materiały miała miejsce w 2006, aktualna w 2009). Podstawą była *Ankieta Okresowej Oceny Nauczyciela Akademickiego* precyzująca dane osobowe, działalność dydaktyczną ocenianego (w tym punkt dotyczący ocen studentów), działalność naukową oraz organizacyjną. Arkusz finalizuje *Wynik oceny* podsumowujący wszystkie analizowane aspekty wraz z uogólnioną oceną: wyróżniającą, bardzo dobrą, dobrą, zadowalającą i negatywną. Podczas przeglądu ankiet stwierdzono, iż części podsumowujące poszczególne sfery aktywności: dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej nie zawierają żadnych adnotacji, pojawia się zaledwie ocena końcowa wyrażona jednym określeniem – bez uzasadnienia. Dodatkowo okazało się, iż negatywne oceny studentów nie rzutują na ocenę zawartą w ankiecie pracownika: na przykład, prowadząca zajęcia, która została nisko oceniona przez studentów stacjonarnych (ocena zajęć dydaktycznych bardzo niska - oscylująca w okolicach 1 punktu) została zakwalifikowana w wyniku uogólnionym do kategorii „wyróżniająca”. Nie uwzględnia się zatem w ocenie okresowej jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych, wyrażanej opinią uczestników. Można domniemywać o ograniczonej rzetelności tak sporządzonych ocen;

- hospitacje pracowników; w semestrze zimowym roku akademickiego 2009/2010 odbyło się 5 hospitacji pracowników realizujących zajęcia na kierunku pedagogika, w semestrze letnim odbyły się zaledwie 2 hospitacje. Zapis protokołu pohospitacyjnego dokonany jest według dwóch wzorów, zawierających szczegółowy opis: tematu, przygotowania prowadzącego, komunikatywności, umiejętności nawiązywania kontaktu ze studentami oraz ich aktywizacji. Protokół zakończony jest oceną ogólną z zaleceniami, pod nią miejsce na uwagi hospitowanego, oba te punkty były w analizowanych protokołach puste, zaś fragmenty opisu dość lakoniczne i zawsze pozytywne bez sugestii dotyczących możliwości podniesienia jakości zajęć. W protokołach brakowało też dat hospitacji. Można uznać, iż hospitacje prowadzone i dokumentowane w taki sposób niewiele wnoszą do USZJK;

- ankietyzacja dla studentów oceniających zajęcia dydaktyczne; w wyniku analizy tej dokumentacji należy stwierdzić, iż pracownicy oceniani są na podstawie kilku - kilkunastu opinii. Informacje o materiałach ewaluacyjnych dla studentów zamieszczone są na stronie www.ath.bielsko.pl. Wątpliwość budzi nie tylko liczba zebranych ankiet, ale też częstotliwość ankietyzacji, na co zwracali uwagę studenci, uznając, iż rzadko są pytani o ocenę zajęć i najczęściej dokonują waloryzacji jednego, dwóch przedmiotów. Natomiast nauczyciele

akademiccy uznają tę formę badania opinii studentów za cenną, bo przynoszącą dość obiektywną informację zwrotną, co do form pracy, które należałoby poprawić podnosząc jakość kształcenia. Szkoda, że ograniczoność ankietyzacji zubaża ten potencjał. Są nawet nauczyciele akademiccy z minimum kadrowego w ogóle nie ankietyzowani przez studentów pedagogiki.

5) zapewnienia form wsparcia studentów;

Każdy student ma możliwość kontaktu indywidualnego z pracownikami Katedry i Wydziału w godzinach dyżurów, które wygenerowane są na stronie internetowej Uczelni wraz z kontaktem mailowym. Każdy rok posiada opiekuna, który odpowiedzialny jest za funkcjonowanie poszczególnych grup i pojedynczych studentów. Pomaga on w realizacji indywidualnego toku studiów. Istotną rolę we wsparciu studentów odgrywają nauczyciele akademiccy prowadząc indywidualne konsultacje i przekazując studentom materiały dydaktyczne. Wszystkie sprawy administracyjne studenci mogą załatwić bezpośrednio w godzinach urzędowania dziekanatu oraz przez wirtualny dziekanat. Uczelnia nie prowadzi ankiet dla studentów dotyczących oceny pracy administracji.

6) stosowanego systemu informacyjnego;

Gromadzeniem informacji o poziomie zadowolenia studentów i absolwentów zajmuje się Pełnomocnik Dziekana ds. Akredytacji i Jakości kształcenia, zaś rozeznaniem co do możliwości zatrudnienia absolwentów - Biuro Karier.

7) publikowania informacji;

Wszystkie niezbędne dane znajdują się na dobrze zorganizowanej stronie internetowej Uczelni, gdzie zainteresowany znajdzie informacje o ofercie edukacyjnej, posiadanych uprawnieniach czy toku studiów. Uczelnia organizuje również na szeroką skalę prezentację możliwości kształcenia poprzez prowadzenie wykładów dla uczniów szkół licealnych (szeroko współpracując ze środowiskiem Podbeskidzia) oraz uruchamiając tzw. Dni Otwarte.

2. Opinie prezentowane na spotkaniach.

2.1. Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

Opinie studentów uzyskano przy okazji prowadzenia hospitacji zajęć. Studenci pozytywnie ocenili jakość kształcenia w Uczelni. Z rozmów można wyprowadzić następujące wnioski:

- studenci pozytywnie oceniają kwalifikacje kadry oraz jej dostępność;
- studenci pozytywnie oceniają poznawcze i kształcące efekty studiowania, chociaż pomiędzy poszczególnymi przedmiotami zachodzą pod tym względem pewne różnice; nie formułowano krytycznych uwag dotyczących programu kształcenia i oferty edukacyjnej;
- studenci pozytywnie oceniają bazę materialną Uczelni, jej wyposażenie w sprzęt wspomagający kształcenie oraz zasoby biblioteczne;
- zdaniem studentów poziom wymagań stawianych przez Uczelnię sprzyja efektywności studiów, choć pomiędzy poszczególnymi przedmiotami zachodzą pod tym względem pewne różnice;

Z przeprowadzonych rozmów wynika, że ankiety ewaluacyjne są indywidualnie wprowadzane przez poszczególnych nauczycieli, na Wydziale nie funkcjonuje system ewaluacji ankietowej. W konsekwencji część przedmiotów nie podlega studenckiej ewaluacji.

Samorząd studencki nie uczestniczy w procesie zapewniania jakości kształcenia. Podsumowanie i opracowywanie wyników ankiet przeprowadzone jest przez władze wydziału; wyniki przekazywane są dziekanowi. Nauczyciele akademicki, którzy uzyskują niskie wyniki w ankietach są hospitowani przez władze dziekańskie. W niektórych przypadkach negatywnych ocen pracownicy są wzywani na rozmowy. Jednakże nie sporządzane są z tego notatki służbowe. Studenci zwracają uwagę na brak informacji zwrotnej o wynikach ankietowania.

2.2. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

Pracownicy podkreślali konieczność corocznego przeglądu i aktualizacji sylabusów, których dokonuje koordynator przedmiotu wraz z innymi osobami go prowadzącymi. Podniesieniu jakości kształcenia służyć by mogły także – ich zdaniem - zwiększone środki na badania naukowe, aby pracownicy mogli nie tylko doskonalić swoją bazę metodyczną, ale także ofertę merytoryczną. Za wartościowe i potrzebne uznano przeprowadzanie okresowych ocen pracownika oraz pozyskiwanie drogą ankietową opinii studentów o jakości i warunkach kształcenia.

Pracownicy uwypuklali misję, jaką pełni Wydział, kształcąc w systemie bezpłatnym nauczycieli klas I-III i przedszkoli w regionie, gdzie przeważa ubóstwo. Podkreślali także własną aktywność wydawniczą i prowadzone badania, zapewniające studentom kontakt z dokonaniem współczesnej europejskiej humanistyki. Podkreślano także związki z regionalnymi instytucjami oraz inspirujący wpływ kadry pedagogicznej na rozbudzanie aktywności kulturowej Podbeskidzia (organizowanie akcji społecznych, informacyjnych szkoleniowych).

Wnioski:

- Uczelnia wypracowała systemowe rozwiązania służące zapewnieniu jakości kształcenia. Wątpliwości budzi stosowanie ich w praktyce.
- Wątpliwości budzą okresowe oceny nauczycieli akademickich i rzetelność hospitacji zajęć.
- Na kierunku „pedagogika” studencka ewaluacja zajęć jest prowadzona sporadycznie na podstawie indywidualnych inicjatyw części nauczycieli akademickich.
- Ogólna ocena studiów pedagogicznych wyrażona przez studentów jest pozytywna.
- Dość dobrze działa system wsparcia studentów.

Część IV. Nauczyciele akademicki.

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tabela nr 3. Liczba nauczycieli akademickich jednostki

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	7	5	1 (1)	1	-
Doktor habilitowany	11	8 (2)	1 (1)	2	-
Doktor	46	39 (7)	5 (2)	2	-
Pozostali	20	8	12	-	-
Razem	84	60 (9)	19 (4)	5	-

* w nawiasie podano dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Uczelnię do minimum kadrowego

Tabela nr 4. Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2005	0	1 (0)	0
2006	0	2 (0)	0
2007	1 (0)	4 (0)	0
2008	5 (1)	2 (1)	0
2009	2(0)	0	1(0)
Razem	8 (1)	9 (1)	1(0)

Analiza tabeli wskazuje na słabą dynamikę rozwoju kadry zaangażowanej w kształcenie na kierunku „pedagogika”. W trakcie spotkania z kadrą nauczającą stwierdzono, że słaba dynamika procesu awansowania naukowego wiąże się z niedostatecznym finansowaniem badań oraz znacznymi w licznych przypadkach obciążeniami dydaktycznymi. Polityka Władz Uczelni powinna być przeorientowana na silniejsze wsparcie rozwoju kadry nauczającej na kierunku „pedagogika” i stanowiącej dla tego kierunku minimum kadrowe.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego łącznie 13 osób, w tym 4 profesorów i doktorów habilitowanych oraz 9 doktorów.

Do minimum kadrowego zaliczono jedną osobę posiadającą stopień doktora habilitowanego oraz dorobek w zakresie pedagogiki i pięciu doktorów, w tym czterech posiadających dorobek w zakresie pedagogiki i jednego posiadającego dorobek w dziedzinie związanej z pedagogiką. Łącznie do minimum kadrowego zaliczono 6 osób, w tym 5 osób posiadających dorobek w zakresie pedagogiki i 1 osobę posiadającą dorobek w dziedzinie nauki związanej z pedagogiką. Osoby zaliczone do minimum kadrowego specjalizują się w zakresie pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej, wychowania estetycznego, filozofii oraz antropologii kulturowej i edukacji polonistycznej. Dorobek tych osób jest adekwatny również do prowadzonej specjalności *edukacja zintegrowana wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne*.

Do minimum kadrowego nie zaliczono:

- z powodów formalno-prawnych (niedostateczna liczba godzin prowadzonych na kierunku „pedagogika”) - 1 osoba.
- merytorycznych (brak w dorobku prac pedagogicznych – dorobek nie mieści się ani w zakresie pedagogiki, ani w dziedzinie nauki związanej z pedagogiką) - 6 osób.

Wniosek: Uczelnia nie spełnia wymagań kadrowych do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku „pedagogika”. W grupie profesorów i doktorów habilitowanych brak dwóch osób, w tym przynajmniej jednej posiadającej dorobek w zakresie pedagogiki; w grupie doktorów brak jednej osoby posiadającej dorobek w zakresie pedagogiki.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 11 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Wynosi ok. 1 : 35 przy wymaganym 1:180.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.

Wobec niedoboru w zakresie spełniania warunków kadrowych obsada zajęć w wizytowanej jednostce budzi poważne zastrzeżenia. Stwierdzono liczne przypadki powierzania zajęć osobom, które nie wykazują odpowiedniego przygotowania merytorycznego. Stwierdzono liczne przypadki powierzania zajęć o zróżnicowanej tematyce jednej osobie bez troski o jej udokumentowane przygotowanie do ich prowadzenia. Stan ten jest także konsekwencją słabego dostosowania składu osobowego oraz struktury Katedry Pedagogiki, Psychologii i Antropologii do warunków prowadzenia studiów na kierunku „pedagogika”.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Podczas spotkania pracownicy uskarżali się na brak pieniędzy na wyjazdy na konferencje naukowe. Katedra Pedagogiki, Psychologii i Antropologii uzyskała w bieżącym roku tylko 2 tys. zł na badania statutowe (Wydział Humanistyczno-Społeczny – 15,9 tys.). W tej sytuacji ci nauczyciele akademicki, którzy pracują na pierwszych etatach w innych uczelniach, wykorzystują możliwości finansowe instytucji macierzystych. Podkreślano owocną współpracę z Uniwersytetem w Ostrawie.

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich.

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Dokumenty znajdujące się w aktach są ułożone w porządku chronologicznym, są ponumerowane i zawierają pełen wykaz znajdujących się w nim dokumentów. We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia lekarskie oraz zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wnioski:

- **Uczelnia nie spełnia wymagań kadrowych do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku „pedagogika”. W grupie profesorów i doktorów habilitowanych**

brak dwóch osób, w tym przynajmniej jednej posiadającej dorobek w zakresie pedagogiki; w grupie doktorów brak jednej osoby posiadającej dorobek w zakresie pedagogiki.

- Zastrzeżenia budzi obsada zajęć dydaktycznych. Stwierdzone nieprawidłowości są konsekwencją istotnych niedoborów kadrowych oraz niedostosowania składu osobowego i struktury Katedry Pedagogiki, Psychologii i Antropologii, która bezpośrednio odpowiada za studia pedagogiczne.

- Stwierdzono dość znaczne zróżnicowanie obciążeń dydaktycznych nauczycieli stanowiących minimum kadrowe.

- Słaba dynamika awansów naukowych osób zaangażowanych w kształcenie na kierunku „pedagogika”.

- Osobowa dokumentacja nauczycieli akademickich prowadzona prawidłowo.

- Opinie nauczycieli o Uczelni są pozytywne. Równocześnie wskazują oni na niedostatek środków na badania naukowe.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej.

Wydział Humanistyczno-Społeczny prowadzi działalność naukową, ale jej zakres na kierunku „pedagogika” jest bardzo ograniczony. Rada Nauki przyznała jednostce prowadzącej kierunek studiów kategorię 4. W związku z tym środki na badania są bardzo skromne. W roku 2009 Wydział otrzymał na badania własne 21,8 tys. zł, z tego Katedra Pedagogiki, Psychologii i Antropologii zaledwie 2 tys. Na badania statutowe przyznano Wydziałowi w tym samym roku 15,9 tys. zł; z tej kwoty Katedra otrzymała tylko 2 tys. zł.

Z uzyskanych informacji wynika, że badania Katedry lokują się w zakresie pedagogiki kultury, edukacji medialnej, dydaktyki wczesnoszkolnej oraz filozofii wychowania.

Opublikowano pracę badawczą:

Irena Adamek: *Teoretyczne i praktyczne podstawy konstruowania programów szkolnych*. Kraków 2007, ss. 105.

Ponadto Katedra wydała następujące tomy pokonferencyjne:

Rodzina, tradycja, regionalizm. Red. Wyd. ATH, Bielsko Biała 2007, ss., ss. 404.

Filozofia edukacji i etos rodziny. Red. W. Wójcik i M. Rembierz. Wyd. ATH, Bielsko Biała 2007, ss. 281.

Społeczeństwo. Kultura. Moralność. Red. Z. Plasenkova, M. Rembierz. Seria: *Człowiek w społeczeństwie*. Wyd. ATH, Bielsko Biała 2008, ss. 367.

Etyka. Wartość. Wspólnota. Red. V. Gluchman, G. Grzybek. Seria: *Człowiek w społeczeństwie*. Wyd. ATH, Bielsko Biała 2008, ss. 168.

Edukacja. Działanie społeczne. Rodzina. Red. W. Wójcik, E. Lalikowa. Seria: *Człowiek w społeczeństwie*. Wyd. ATH, Bielsko Biała 2008, ss. 249.

Tradycja i współczesność. Folklor – Język – Kultura. Red. Wyd. ATH, Bielsko Biała 2009.

Z przedstawionych danych wynika, że zdecydowaną większość stanowią zbiorowe publikacje pokonferencyjne lokujące się tematycznie na obrzeżach pedagogiki.

Tak przedstawiająca się działalność naukowa nie jest zadowalająca. Niezbędne jest zaktywizowanie działalności naukowej nauczycieli akademickich, podjęcie wysiłków w celu uzyskania grantów naukowych, publikowanie indywidualnie przygotowanych monografii naukowych, zwłaszcza przez te osoby, które w dziedzinie pedagogiki mogą ubiegać się o stopnie i tytuły naukowe.

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych.

Na Wydziale Humanistyczno-Społecznym funkcjonuje 6 kół naukowych (Sławistów, Antropologów Kultury, Polonistów, Humanistów, Hispanistów i *Klub Amerykański*). Niestety, nie ma ani jednego koła naukowego, które grupowałoby pedagogów. Studenci pedagogiki uczestniczą jedynie w Festiwalu Nauki i Sztuki. Ogólnie trudno mówić w tej sytuacji o studenckim ruchu naukowym w zakresie pedagogiki i o udziale studentów w pedagogicznych badaniach naukowych.

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.

Z informacji zawartych w *Raporcie Samooceny* wynika, że Katedra Pedagogiki, Psychologii i Antropologii współpracuje z uczelniami słowackimi, z Uniwersytetem w Bielefeld w Niemczech oraz z Uniwersytetem Wileńskim. Uczelnia miała podpisane umowy bilateralne w ramach programu *Erazmus* na rok 2009/2010 z uczelniami w Bułgarii, Czechach, Danii, Hiszpanii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, na Węgrzech i w Norwegii. Obserwuje się jednak spadek liczby studentów Uczelni wyjeżdżających w ramach programu *Erazmus* do innych krajów (w roku akademickim 2007/2008 – 50, 2008/2009 – 38, 2009/2010 – 34). Do uczelni corocznie przyjeżdża w ramach tego samego programu tylko 2 studentów. W *Raporcie samooceny* nie podano, czy wśród wyjeżdżających do innych uczelni w ramach współpracy międzynarodowej są studenci pedagogiki. Nie ma też jakichkolwiek danych o wyjazdach nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku pedagogika w ramach programu *Erazmus*.

Wnioski:

- **Badania prowadzone w Katedrze Pedagogiki, Psychologii i Antropologii są finansowane na drastycznie niskim poziomie.**
- **Słaba jest wymiana międzynarodowa pomimo zawartych umów z ośrodkami zagranicznymi.**
- **Prowadzone przez Katedrę Pedagogiki, Psychologii i Antropologii badania są słabo powiązane z pedagogiką.**
- **Większość wykazanych publikacji ukazała się w wydawnictwach**

pokonferencyjnych, funkcjonujących poza systemem punktowania MNiSW.

- **Na Wydziale nie funkcjonuje koło naukowe studentów pedagogiki.**

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i Internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wydział Humanistyczno-Społeczny ATH korzysta z sal wykładowych, ćwiczeniowych i laboratoryjnych znajdujących się w czterech budynkach przy ul. Willowej 2 w Bielsku Białej. Zwraca uwagę obszerna przestrzeń wokół budynków, która pozwala na utworzenie niezbędnej liczby miejsc parkingowych. W Uczelni funkcjonuje Akademickie Centrum Informatyczne, w którym są 3 pracownie komputerowe wyposażone w 42 komputery z licencyjnym oprogramowaniem. Studenci mogą korzystać z komputerów po godzinach dydaktycznych. Cały kampus Uczelni objęty jest bezprzewodowym dostępem do Internetu. Studenci mogą z niego korzystać po zalogowaniu się, uzyskaniu elektronicznej legitymacji oraz konta internetowego.

Biblioteka Główna Akademii Techniczno-Hutniczej w Bielsku-Białej rozpoczęła działalność w 1970 roku jako Biblioteka filii Politechniki Łódzkiej. Jej zbiory odpowiadały potrzebom kierunków studiów tej uczelni. W 2001 roku, po przekształceniu filii w samodzielną uczelnię pod nazwą Akademia Techniczno-Humanistyczna, i utworzeniu Wydziału Humanistyczno-Społecznego rozpoczęto gromadzenie zbiorów niezbędnych do prowadzenia nowych kierunków studiów. W czytelni Wydziału Humanistyczno-Społecznego znajduje się obecnie 8350 woluminów. Co roku przeznaczają się 3-4 tys. zł na nowe zakupy. Nie zaspokajają to jednak istniejących potrzeb, zwłaszcza w zakresie pedagogiki. Szacuje się, że w ogólnych zbiorach Biblioteki druki zwarte przydatne dla kierunku pedagogika (zaledwie ok. 5 tys. woluminów) stanowią 5,3%, czasopisma pedagogiczne – 7,4 %. Nieco lepiej wygląda ten wskaźnik w zakupach bieżących, gdyż pozycje o charakterze pedagogicznym stanowią tu około 10%.

Wśród czasopism z zakresu pedagogiki i dziedzin pokrewnych dostępnych w Bibliotece brak czasopism zagranicznych. Są też poważne luki wśród prenumerowanych polskich czasopism naukowych. Brak jest jednego z najważniejszych czasopism naukowych z zakresu pedagogiki, jakim jest kwartalnik „Edukacja. Studia – Badania – Innowacje”, a także tak znanych czasopism, jak: „Nowa Szkoła”, „Ruch Pedagogiczny”, „Debata Edukacyjna”, „Głos Nauczycielski”, „Gazeta Szkolna” itp.

Czytelnia czasopism na Wydziale Humanistyczno-Społecznym ma 13 miejsc. Zapewne z powodu niewystarczającego stanu zbiorów czytelnię tę odwiedza zaledwie 20-30 czytelników dziennie.

Ogólnie baza dydaktyczna Uczelni zasługuje na pozytywną ocenę. Niezadowolający jest jednak stan zbiorów bibliotecznych w zakresie potrzebnym do prowadzenia kierunku pedagogika.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia

W trakcie spotkania studenci pedagogiki pozytywnie oceniali materialne i lokalowe warunki studiowania. Zastanawiające jest to, że nie zwrócili uwagi na stwierdzone przez zespół wizytujący niedostatki księgozbioru biblioteki związanego ze studiami na tym kierunku. Można sądzić, że prowadzone zajęcia nie wymagają studiowania tekstów pedagogicznych.

Budynki uczelni nie są w większości przystosowane do osób niepełnosprawnych. Tylko najnowszy budynek spełnia podstawowe potrzeby osób z niepełnosprawnością: doprowadzone są podjazdy, przystosowane toalety.

Studenci są zadowoleni z jakości wyposażenia sal w nowym budynku, jednak pozostałe – stare budynki są zaniedbane. Część sal w nowym budynku ma zamontowane projektory multimedialne, a w pozostałych można korzystać z urządzeń będących w posiadaniu uczelni.

Dostęp do Internetu w uczelni zapewnia sieć bezprzewodowa o szybkim transferze spełniającym potrzeby studentów. Studenci mają możliwość korzystania z kilkunastu stanowisk komputerowych, jednak większość używa własnego sprzętu korzystając tylko z powszechnego dostępu do Internetu.

Pokoje w akademikach są dobrej klasy. Standard odpowiada cenie. Studenci są zadowoleni z warunków panujących w akademikach. Akademiki są oddalone od uczelni, jednak dotarcie do kampusu nie sprawia studentom problemów, gdyż z obydwu akademików kursują regularnie bezpośrednie autobusy.

Studenci zwracają uwagę na zagospodarowanie terenu i położenie ATH, które sprzyja poczuciu wspólnoty studentów z uczelnią. Uczelnia dysponuje dużym terenem, który jest dobrze zagospodarowany i udostępniany studentom na wiele inicjatyw – m.in. Juwenalia, Festiwal Nauki czy konferencje.

Uczelnia posiada własny bufet, w opinii studentów bardzo dobrze funkcjonujący. Wybór posiłków jest bardzo duży, a ceny niskie w porównaniu do jakości podawanych produktów.

Dostęp do ksero spełnia zapotrzebowanie studentów zarówno studiujących w formie stacjonarnej jak i niestacjonarnej.

Wnioski:

- **Uczelnia dysponuje dobrą bazą lokalową wyposażoną w sprzęt wspomagający kształcenie. Należy podkreślić istotny rozwój Uczelni pod tym względem.**
- **Zasoby biblioteczne w niedostatecznym stopniu spełniają wymagania prowadzenia studiów na kierunku „pedagogika”.**

Część VII. Sprawy studenckie.

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni.

ATH nie spełnia wymogów art. 67 ust. 4 Ustawy. Studenci nie stanowią co najmniej 20% składu Rady Wydziału Humanistyczno – Społecznego. W skład Rady wchodzi obecnie 30 członków z czego 5 to studenci, co stanowi 16,6% całości.

Uczelnia nie zapewnia również co najmniej 20% reprezentacji studentów w Senacie Uczelni (zgodnie z art. 61 ust. 3 Ustawy). W skład Senatu wchodzi 33 członków w tym 5 studentów, co stanowi 15,15% całości.

Zgodnie z art. 213 ust. 5 studenci stanowią połowę Komisji Dyscyplinarnej ds. studentów oraz połowę Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej ds. studentów.

Zapewniony jest również ustawowy – art. 142 ust.3 Ustawy - udział studentów w Komisji Dyscyplinarnej ds. nauczycieli akademickich w liczbie 2.

Samorząd posiada dostęp do własnego dużego biura oraz niezbędnego sprzętu technicznego. Ponadto może nieodpłatnie korzystać z pomieszczeń uczelni w celu realizacji przedsięwzięć studenckich.

Samorząd posiada własny, nieduży budżet, który zapewnia skuteczne funkcjonowanie organów i w opinii Przewodniczącej Samorządu jest wystarczający

Samorząd organizuje wiele imprez kulturalnych, m.in. Juwenalia, przy których swoje wsparcie zapewniają władze uczelni. ATH udostępnia swoją infrastrukturę i teren na czas juwenaliów.

W opinii przedstawicieli studentów współpraca z władzami uczelni układa się dobrze, a pracownicy ATH są pozytywnie nastawieni do inicjatyw studenckich.

Należy zwrócić uwagę, iż samorząd studencki ATH zgodnie z regulaminem opiniuje harmonogram roku dla studentów.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki.

Zgodnie z §2 ust. 8 *Regulaminu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów ATH* przyznawane są przez Wydziałową Komisję Stypendialną. Decyzje podpisywane są przez Przewodniczącą Komisji. Jednakże, zgodnie z art. 175 ust. 3 kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej na wniosek organu samorządu studenckiego powinien przekazać

komisji odpowiednie uprawnienia. Ponadto zespołowi wizytującemu nie przedstawiono również wniosku samorządu studenckiego o powołanie Wydziałowej Komisji Stypendialnej.

Ponadto decyzja o wyborze przewodniczącego nie odbyła się w trybie demokratycznym, lecz została narzucona przez Dziekana.

Studenci zgodnie z Art. 177 ust. 3 Ustawy stanowią większość w Wydziałowej komisji stypendialnej oraz Odwoławczej komisji stypendialnej.

Zespołowi wizytującemu nie przekazano protokołów z posiedzeń komisji.

System przyznawania pomocy materialnej dla studentów budzi kontrowersje wśród studentów. Regulamin jest w opinii studentów skomplikowany, a sposób przyznawania niejasny i wymagający uściślenia. Przede wszystkim zastrzeżenia dotyczą funkcjonowania komisji i kontaktów członków komisji ze studentami. Studenci nie czują się dobrze poinformowani o decyzjach. Utrudnienie stanowi fakt, iż stypendia socjalne przyznawane są na okres semestru, a decyzje wydawane są studentom są z opóźnieniem, nawet kilku miesięcznym, co powoduje otrzymanie przez studenta dwóch decyzji, często zawierających odmienne stawki o przyznaniu świadczenia.

Studenci narzekają przede wszystkim na obniżenie stawek stypendiów w drugim semestrze roku akademickiego oraz brak wyjaśnienia zaistniałej sytuacji przez komisje stypendialne.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż świadczenia zazwyczaj są wypłacane terminowo, a studenci nie muszą długo czekać na listy osób kwalifikujących się do otrzymania stypendium.

Niepokój budzi fakt, iż w propozycji podziału dotacji (Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 299/2009/2010 Rektora AT-H z dnia 2. października 2009r.) pojawia się w pkt. 2 zapis *Inne wydatki w roku 2010, (rezerwa Rektora)*. Ustawa nie przewiduje tworzenia Rezerwy Rektora.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Spotkanie ze studentami odbyło się przy uczestnictwie ok. 80 osób ze wszystkich lat studiów.

Głównym powodem dla którego studenci wybierali ATH była bliskość miejsca zamieszkania. Uczelnia przyciąga studentów również swoją reklamą. W opinii studentów promocja ATH jest na wysokim poziomie i świadczy o dokładności. Dobrą opinię ma również baza dydaktyczna i socjalna – akademiki, a także łatwy dojazd do uczelni – bezpośrednie autobusy z centrum do kampusu ATH.

Studenci nie są zadowoleni z harmonogramu zajęć. W ich opinii plan jest układany nie uwzględniając potrzeb i możliwości studentów. Bardzo często studenci mają kilkugodzinne przerwy między zajęciami przez co nie mogą efektywnie zorganizować wolnego czasu.

Zajęcia na studiach stacjonarnych niejednokrotnie trwają do późnych godzin popołudniowych co nie satysfakcjonuje studentów, którzy woleliby zaczynać zajęcia wcześniej.

Problem stanowi również często przenoszenie i odwoływanie zajęć.

Wykładowcy na początku zajęć przedstawiają zagadnienia oraz sylabus prowadzonego przedmiotu.

Harmonogram sesji i zaliczeń konstruowany jest przy udziale studentów. Grupy studenckie ustalają z prowadzącymi formy i terminy egzaminów na 2-3 tygodnie przed rozpoczęciem sesji.

Studenci mają ograniczoną możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych. W opinii studentów za mało jest przedmiotów do wyboru.

Wątpliwości również budzą kwestie związane z lektoratami. Grupy i podział ze względu na zaawansowanie nie są dostosowane do liczebności grup. Zdarzają się sytuacje w których studenci nie mieszczą się w sali wykładowej. Również poziom wykładanych języków obcych nie zadowala studentów.

Kwestią problemową są praktyki dla studentów niestacjonarnych. Mają oni obowiązek wykonywać je tak jak studenci stacjonarni czyli w ciągu tygodnia co w większości przypadków jest utrudnione przez pracę zarobkową, której się podejmują. Studenci zdają sobie sprawę z obowiązku wypełnienia standardów kształcenia jednak postulują większe zaangażowanie Uczelni w pomoc przy realizacji praktyk.

Wnioski:

ATH nie spełnia wymogów Ustawy, w zakresie zapewnienia udziału przedstawicieli studentów w organach kolegialnych. System przyznawania pomocy materialnej nie spełnienia stawianych przed nim wymagań. Umowa o odpłatnościach za usługi edukacyjne zawiera przepisy uznawane jako klauzule niedozwolone UOKiK. W kwestii dotyczącej systemu zapewniania jakości kształcenia brak jest czynnego udziału studentów.

W zakresie studenckiego ruchu naukowego uczelnia wykazuje szczególne zaangażowanie i stara się wspomagać działalność naukową studentów.

ATH stale rozbudowuje obiekty dydaktyczne i poprawia warunki studiowania.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart egzaminacyjnych i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

Analizie dokumentacji poddano w szczególności: album studentów, księga dyplomów, protokoły egzaminu dyplomowego teczek osobowe studentów, indeksy oraz karty i protokoły egzaminacyjne.

Album studenta oraz księga dyplomów – prowadzone są, centralnie dla całej Uczelni. Sposób ich jest prawidłowy.

Teczki studentów: analizie poddano losowo wybrane teczek studentów różnych lat studiów i systemów kształcenia. W analizowanych teczkach znajdują się dokumenty, zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów tj.: oryginał lub odpis świadectwa dojrzałości, ankieta osobowa studenta, poświadczona przez Uczelnię fotokopia dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, aktualna fotografia kandydata, dokumenty postępowania kwalifikacyjnego, kopia decyzji o przyjęciu na studia, podpisany przez studenta akt ślubowania, karty okresowych osiągnięć studenta, a także potwierdzenie odbioru legitymacji studenckiej i indeksu. Teczki studentów zawierają decyzje administracyjne w indywidualnych sprawach studenckich. Teczki studentów zawierają również dokumentację związaną z otrzymywaniem przez studenta pomocy materialnej.

W teczkach absolwentów znajduje się jeden egzemplarz pracy dyplomowej, recenzja pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego, dyplom ukończenia studiów oraz suplement do dyplomu. Zastrzeżenia budzi fakt, iż niektóre z analizowanych dyplomów sporządzono z przekroczeniem 30-dniowego terminu, o którym mowa w §12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Decyzje wydawane w indywidualnych sprawach studenckich spełniają wymagania określone w Art. 207 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym, za wyjątkiem sposobu uzasadnienia faktycznego niektórych decyzji w indywidualnych sprawach studenckich, które jest zbyt lakoniczne, a przez to nie spełnia swojej roli.

Wnioski:

- **Dokumentacja studencka prowadzona jest prawidłowo.**
- **Stwierdzono drobne uchybienia łatwe do usunięcia w krótkim czasie.**

Część IX. Podsumowanie.

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.

Tabela nr 5.

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta				x	
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania					x
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna					x
Cz. II	Efekty kształcenia				x	
Cz. V	Badania naukowe				x	
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości				x	
Cz. VI	Baza dydaktyczna		x			
Cz. I, VII	Sprawy studenckie				x	
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki			x		
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem			x		
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia				x	

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce oraz ewentualne zalecenia.

Z uzyskanych w trakcie wizytacji danych oraz informacji i analiz wynika, że obecnie studia na kierunku „pedagogiki” w ATH nie mają perspektyw rozwoju, a ich utrzymanie jest zagrożone – zwłaszcza ze względu na drastyczne niedobory kadrowe oraz niedostateczne dostosowanie składu osobowego i struktury jednostki prowadzącej ten kierunek studiów. W Uczelni nie ukształtowało się stabilne środowisko akademickie zdolne do spełnienia warunków do prowadzenia studiów pedagogicznych.

Raport sporządził:

prof. dr hab. Stefan Mieszalski

W odpowiedzi na raport Władze uczelni odniosły się do sformułowanych w raporcie uwag przedstawiając dodatkowe informacje, wyjaśnienia i stosowne dokumenty, które uzasadniają zmianę oceny odnoszącej się do:

Tabela nr 6.

Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardu po odpowiedzi uczelni na raport				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Struktura kwalifikacji absolwenta			x		
Plany studiów i programy nauczania			x		
Kadra naukowo-dydaktyczna			x		
Sprawy studenckie			x		
Kontakty z otoczeniem		x			